

Overige bijlagen

bij het verdiepingsprogramma
Kerk-zijn vormgeven:
handen vouwen en handen uit de mouwen

Bij Reisgids: Tekst van de reisgidsvideo

Bij Reisgids 1: Werkblad: luisterend vormgeven aan 'spiritualiteit'

Bij Reisgids 2: Werkblad: luisterend vormgeven aan 'dienstbaarheid'

Bij Kompas 2: Werkblad bij kompas 2: stappen bij 'biddend kaarten schrijven'

Bij Route: Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Tekst van de reisgidsvideo

Introductie

Stel... je ziet iets helemaal mis gaan in je omgeving. Wat is dan jouw eerste reflex: handen vouwen of handen uit de mouwen?

Grote kans dat jouw antwoord iets zegt over je karakter. En over hoe je met je geloof in het leven staat. Misschien ben je ook wel geneigd om afkeurend te reageren op iemand met een tegenovergestelde reflex. Het geestelijke en het praktische worden namelijk snel tegenover elkaar gezet. Zeker als het erop aankomt.

Maar het is geen of/of. Het is en/en. In deze video gaat het over **balans tussen contemplatie en actie**. Dat wil zeggen: tussen bidden en werken. Of met andere woorden: **'handen vouwen én handen uit de mouwen'**. Welkom bij de tweede video in de module over 'kerk-zijn vormgeven'.

Luisterend vormgeven aan spiritualiteit en dienstbaarheid

Misschien heb je de eerste reisgidsvideo van deze module al gezien. Daarin stond dit boompje centraal. Ik gebruikte dat als beeld voor de **viervoudige essentie van kerk-zijn**. Deze vier hoofdtakken vanaf de stam staan symbool voor christelijke spiritualiteit, gezamenlijkheid, dienstbaarheid en verbondenheid. In deze video wil ik wat dieper ingaan op spiritualiteit en dienstbaarheid.

Christelijke spiritualiteit is zoeken naar verbinding met God. In Christus en door de Geest. De Bijbel en gebed spelen hierbij een belangrijke rol. Hoe proefplekken dit vormgeven verschilt enorm. De traditie waar je uit komt, je eigen voorkeuren, je situatie en de omgeving waarin je pioniert zijn daarbij erg bepalend. Zingen is bijvoorbeeld voor veel gelovigen een onmisbare uiting van hun spiritualiteit. Anderen geven meer de voorkeur aan stilte, meditatie en overdenking. Maar let op! Ga bij 'kerk-zijn vormgeven' in je pioniersreis niet te snel uit van je eigen voorkeuren of van wat jij denkt dat hoort bij kerk-zijn. Voorop staat de vraag wat passend is in de omgeving. Hierop zoek je een antwoord met de mensen die bij jouw proefplek 'geloofsleven ontdekken'.

Dienstbaarheid gaat over kerk-zijn in verbinding met je omgeving. Een kerk is er niet alleen voor de eigen groep of voor persoonlijke spiritualiteit. Kerken zijn geroepen om in hun omgeving iets bij te dragen aan het zichtbaar worden van Gods nieuwe wereld.

De 'viervoudige essentie van kerk-zijn' ligt in het verlengde van het 'viervoudig luisteren'. Spiritualiteit en dienstbaarheid hangen samen met 'luisteren door de Bijbel en gebed' en met 'luisteren in de omgeving'. Maar zoals ik al zei spelen ook persoonlijke voorkeuren, omstandigheden en kerkelijke tradities een rol bij hoe je spiritualiteit en dienstbaarheid vormgeeft.

Bij het **vormgeven aan 'spiritualiteit'** kun je op basis van het 'viervoudig luisteren' deze vragen bespreken:

1. Wat heeft de Bijbel ons hierover te zeggen en wat lijkt God ons op andere manieren duidelijk te maken?
2. Wat nemen we mee vanuit onze eigen kerkelijke traditie en wat kunnen we leren van andere tradities?
3. Welke vormen van spiritualiteit sluiten aan bij de omgeving waarin wij pionieren?
4. Welke vormen van spiritualiteit passen bij ons als team?

Bij het **vormgeven aan 'dienstbaarheid'** kun je denken aan deze vragen:

1. Welke signalen krijgen we over wat er speelt in de omgeving?
2. Met welke eigenschappen van onze proefplek kunnen wij hier het beste op inspelen? En wat zijn onze beperkingen?
3. Hoe zijn andere kerken al dienstbaar in de omgeving en hoe willen wij ons daartoe verhouden?
4. Wat wordt ons door de Bijbel en gebed duidelijk over dienstbaarheid in onze omgeving?

Voor meer over het viervoudig luisteren verwijst ik je graag naar de eerste module in deze online leeromgeving.

Intermezzo

Weer even terug naar gevouwen handen of handen uit de mouwen. Zoals ik net zei; die staan dus in relatie met elkaar en daarover heb ik een vraag voor je. Over de oprichter van de Jezuïetenorde werd in de 15e eeuw gezegd dat hij **contemplatief in actie was**. Wat was zijn naam? Je krijgt 30 seconden de tijd om het antwoord te vinden, alleen of in overleg met iemand anders. Ik noem de naam aan het einde van de video. Succes!

Contemplatief in actie komen

De Jezuïeten zijn een inspirerend voorbeeld van balans tussen 'handen vouwen en handen uit de mouwen'. Maar 'balans' is misschien niet helemaal het goede woord. Het gaat namelijk niet om 'evenwicht' tussen binnen en buiten de kerk. **Je hoeft niet je aandacht te verdelen tussen de kerk en de omgeving.**

Waar het om gaat, is een aandachtige levenshouding die je open maakt voor Gods aanwezigheid in jezelf, in de kerk, in je omgeving en in heel de schepping. Als je bidt én als je werkt ben je vanuit die houding gericht op God en zijn bedoeling met de wereld in jouw omgeving. Als persoon en als proefplek ontwikkel je zo een dienstbare spiritualiteit en spirituele dienstbaarheid.

Voor een '**dienstbare spiritualiteit**' is het niet alleen de vraag welke vormen goed bij jullie passen. De vraag is vooral met welke vormen van spiritualiteit je omgeving het meest is gediend. Hoe kunnen mensen uit de omgeving iets van God ervaren door de manier waarop jouw proefplek spiritualiteit vormgeeft? Kun je bijvoorbeeld rust en stilte bieden in een drukke setting of is er misschien meer behoefte aan een vrolijke kliederkerk? En op welke manier krijgen mooie en moeilijke dingen uit de omgeving een plek in de gebeden, liederen, lezingen en overdenkingen bij jouw proefplek?

Bij '**spirituele dienstbaarheid**' steek je de handen uit de mouwen waar je denkt dat het nodig is. Maar als je dat biddend doet, kun je 'zomaar' ontdekken dat God daar zelf al actief aanwezig is. Daarom blijf je tijd vrijmaken om te luisteren naar God via de Bijbel en gebed. Tijdens een moment van stilte kan bijvoorbeeld 'zomaar' iets uit de omgeving in je gedachten komen, wat misschien meer aandacht of een andere aanpak vraagt.

Aandachtig en dienstbaar aanwezig zijn in de omgeving kan ertoe leiden dat jijzelf en anderen meer van Gods aanwezigheid gaan ervaren. Hierdoor kan een bepaalde situatie soms ook in een heel ander licht komen te staan. En het kan duidelijker worden wat je concreet moet doen. Je komt dan **contemplatief in actie**.

Afronding

In deze video ging het over spiritualiteit en dienstbaarheid in hun onderlinge samenhang. Het zijn twee basiselementen van kerk-zijn die snel tegenover elkaar komen te staan. Of ze worden te veel van elkaar gescheiden, als iets wat je doet binnen en buiten de kerk. Maar **spiritualiteit en dienstbaarheid zijn nauw met elkaar verbonden**. De verbindende schakel is het verlangen naar Gods aanwezigheid. Die kun je ervaren als je handen gevouwen zijn en als je ze uit de mouwen steekt. Maar het één kan niet zonder het ander.

Vanwege deze nauwe samenhang vroeg ik net wie de oprichter is van de Jezuïetenorde, over wie werd gezegd dat hij 'contemplatief in actie' was. Dat was **Ignatius van Loyola**. Hij leefde in de 15e eeuw en is nog steeds voor velen een inspirerend voorbeeld voor de combinatie van contemplatie en actie.

Met een werkvorm naar keuze mag je nu zelf aan de slag met het verder vormgeven aan spiritualiteit en dienstbaarheid bij jullie eigen proefplek. Succes!

Werkblad bij reisgids 1: luisterend vormgeven aan 'spiritualiteit'

Christelijke **spiritualiteit** is zoeken naar verbinding met God, in Christus en door de Geest. De Bijbel en gebed spelen hierbij een belangrijke rol. Hoe proefplekken dit vormgeven verschilt enorm. De traditie waar je uit komt, je eigen voorkeuren, je situatie en de omgeving waarin je pioniert zijn daarbij erg bepalend.

Voor het vormgeven aan 'spiritualiteit' worden vier gespreksvragen aangereikt. Deze zijn gebaseerd op het 'viervoudig luisteren':

1. Wat heeft de Bijbel ons te zeggen over het vormgeven aan spiritualiteit en wat lijkt God ons daarover op andere manieren duidelijk te maken?
2. Wat nemen we hiervoor mee vanuit onze eigen kerkelijke traditie en wat kunnen we leren van andere tradities?
3. Welke vormen van spiritualiteit sluiten aan bij de omgeving waarin wij pionieren?
4. Welke vormen van spiritualiteit passen bij ons als team?

Wat zijn vanuit ons gesprek de belangrijkste aandachtspunten voor de komende tijd?

Werkblad bij reisgids 2:

luisterend vormgeven aan 'dienstbaarheid'

Dienstbaarheid gaat over kerk-zijn in verbinding met je omgeving. Een kerk is er niet alleen voor de eigen groep of voor persoonlijke spiritualiteit. Kerken zijn geroepen om in hun omgeving iets bij te dragen aan het kenbaar en zichtbaar worden van Gods nieuwe wereld.

Voor het vormgeven aan 'dienstbaarheid' worden vier gespreksvragen aangereikt. Deze zijn gebaseerd op het 'viervoudig luisteren':

1. Welke signalen krijgen we over wat er speelt in de omgeving? Dit kan van alles zijn, maar denk vooral aan dingen waar we als proefplek misschien op in kunnen spelen.
2. Met welke eigenschappen van onze proefplek kunnen wij hier het beste op inspelen? En wat zijn onze beperkingen?
3. Hoe zijn andere kerken al dienstbaar in de omgeving en hoe willen wij ons daartoe verhouden?
4. Wat wordt ons door de Bijbel en gebed duidelijk over dienstbaarheid in onze omgeving?

Wat zijn vanuit ons gesprek de belangrijkste aandachtspunten voor de komende tijd?

Werkblad bij kompas 2: stappen bij 'biddend kaarten schrijven'

1. Neem een stil moment van gebed.
2. Wie komt er in je gedachten of wie was er al in je gedachten?
3. Waarom denk je nu specifiek aan deze persoon of wat zou de reden kunnen zijn?
4. Wat zou je tegen deze persoon willen zeggen? Wil je haar/hem misschien ook ergens voor uitnodigen?
5. Kies een passende kaart en schrijf deze voor de persoon aan wie je denkt.
6. Als je nog iemand in gedachten hebt en als er nog tijd is, dan kun je de stappen 3, 4 en 5 herhalen met een andere kaart.
7. Wissel met elkaar uit en stem waar nodig af over het vervolg. (Spreek bijvoorbeeld af om samen iemand te bezoeken om de kaart te bezorgen, als een teamgenoot aan dezelfde persoon heeft gedacht als jij.)

Tool voor het bepalen van een vervolgroute

Klik [hier](#) voor een printbare download van de onderstaande tool.
Of teken de tool zelf na op een groot vel papier.

Protestantse Kerk

Vervolgroute voor onze proefplek

Thema:
Datum routebepaling:

Wat willen we bereiken?	Wat hebben we nodig?	Welke concrete stappen gaan we zetten?	Wie is verantwoordelijk?	Wat zijn belangrijke aandachtspunten?

